

Vaggeryds kommun

Beslut för gymnasieskola med introduktionsprogram

efter tillsyn i Fenix kunskapscentrum/IM i Vaggeryds
kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vaggeryds kommun att senast den **20 januari 2022** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se.

Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsyn som ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart.

Nedan anges de åtgärder som huvudmannen måste vidta för att avhjälpa de påtalade bristerna samt den lagstiftning med tillhörande föreskrifter som huvudmannens åligganden följer av. Enligt 2 kap. 8 § skollagen ansvarar huvudmannen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen, om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Dessa bestämmelser ligger till grund för samtliga åtgärder i beslutet om föreläggande.

Skälen för Skolinspektionens ställningstagande i fråga om att verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de bestämmelser som gäller för verksamheten samt i

fråga om de skyldigheter som huvudmannen måste fullgöra (åtgärder) redovisas nedan under rubriken *Motivering till föreläggande*.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Skolinspektionen konstaterar att Vaggeryds kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elever på introduktionsprogram får en utbildning som är planerad så att eleven förbereds för arbete eller studier. (17 kap. 3-7 §§ skollagen; 1 kap. 7 § och 6 kap. 7-8 §§ gymnasieförordningen)

Åtgärder

- Se till att elevens utbildning på individuellt alternativ utformas tillsammans med eleven så att utbildningen utgår från elevens individuella behov, förutsättningar och mål med utbildningen. (17 kap. 3 §, 4 § och 7 § skollagen, 6 kap. 6 § gymnasieförordningen (2010:2039))
- Se till att elevers individuella studieplaner innehåller uppgifter om utbildningens mål och längd, de val av kurser som eleven har gjort, elevens studier i grundskolans ämnen när det är aktuellt samt uppgifter om delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen. (1 kap. 7 § gymnasieförordningen, förordning om läroplan för gymnasieskolan 2.6 Rektorns ansvar (2011:144))

Ytterligare brist

Skolinspektionen konstaterar att Vaggeryds kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

Elever ges studiehandledning på modersmålet (9 kap. 9 § gymnasieförordningen)
Åtgärder

- Se till att de elever som bedömts vara i behov av studiehandledning på modersmålet ges sådan studiehandledning utifrån elevernas behov (9 kap 9 § gymnasieförordningen).

Bedömning

Föreläggande

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Utbildning för eleverna på introduktionsprogrammet individuellt alternativ*Skolinspektionens bedömning*

Skolinspektionen bedömer att utbildningen för eleverna på introduktionsprogrammen individuellt alternativ inte utformas utifrån elevers olika behov. Skolinspektionens utredning visar att lärare inte alltid känner till vad eleverna behöver för att bli klara med sina grundskoleämnen. Utredningen visar vidare att elevernas behov inte är utgångspunkten i planeringen av undervisningen för eleverna på individuellt alternativ.

Rättslig reglering

Enligt 17 kap. 3 § skollagen är syftet med individuellt alternativ att elever ska gå vidare till yrkesintroduktion, annan fortsatt utbildning eller arbetsmarknaden. Av 17 kap. 4 § skollagen framgår att individuellt alternativ ska utformas för en enskild elev.

Utbildningen på ett introduktionsprogram ska, enligt 17 kap. 7 § skollagen, följa en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan.

I 6 kap. 6 § gymnasieförordningen anges att individuellt alternativ ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens plan för utbildningar på introduktionsprogram. I planen anges att för elever på individuellt alternativ ska elevernas utbildning konkretiseras i deras individuella studieplaner. Vidare framgår av planen att den individuella studieplanen ska omfatta elevens kort- och långsiktiga mål samt präglas av en hög grad av individualisering och utformas med utgångspunkt i den enskilda elevens förutsättningar och behov.

Lärare på individuellt alternativ säger att överlämningar från grundskolan är bristfälliga och att de inte fullt ut vet vad eleverna behöver för att bli färdiga med sina grundskoleämnen. De berättar att de har påtalat för rektorn att de vill sitta ner med var och en av eleverna och prata om vad som är målet med deras utbildning och har då fått svaret att det ska finnas i den individuella studieplanen, men lärarna säger att det inte går att utläsa någonting ur dem.

Specialpedagogerna berättar att planeringen av undervisningen för eleverna på individuellt alternativ inte utgår från elevernas behov och önskningar, utan ifrån vad som finns tillgängligt och att utbildningar sätts ihop utifrån det.

Rektorn säger att då elevernas behov inte är utgångspunkten, försöker de för eleverna på individuellt alternativ få till studieplaner, där det framgår vad eleverna ska läsa. Rektorn uppger att introduktionsprogrammen inte är utformade i enlighet med hur de ska vara utformade. Rektor säger att det föreligger ett förbättringsområde när det

kommer till individuella studieplaner, då dessa i nuläget inte fungerar eller tas fram på ett korrekt sätt.

Individuella studieplaner

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att de individuella studieplanerna för elever på introduktionsprogrammen inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att det av elevers individuella studieplaner på introduktionsprogrammen individuellt alternativ, språkintröduktion och yrkesintröduktion inte framgår elevernas mål med utbildningen och inte heller längden på utbildningen.

Rättslig reglering

Av 1 kap. 7 § gymnasieförordningen framgår att en elevs individuella studieplan bland annat ska innehålla uppgifter om de val av kurser som eleven har gjort och, när det är aktuellt, elevens studier i grundskolans ämnen. Vidare framgår att om en elev går ett introduktionsprogram i gymnasieskolan ska den individuella studieplanen dessutom bland annat innehålla uppgifter om utbildningens mål och längd samt delar av kurser, annan yrkesinriktad utbildning, praktik och andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen.

Enligt läroplanen för gymnasieskolan (2.6, Rektorns ansvar) har rektorn, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och för att skolan i dialog med eleven upprättar en individuell studieplan för varje elev och reviderar den vid behov.

Skolinspektionens utredning

Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens plan för utbildningen. I planen anges att studieplanerna för elever på introduktionsprogram utformas efter elevernas behov och intressen. Enligt planen för utbildningen ska en studieplan på introduktionsprogrammen innehålla utbildningens mål och längd samt eventuellt andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling.

Skolinspektionen har även tagit del av inskickade individuella studieplaner för drygt hälften av de elever som läser introduktionsprogrammen språkintröduktion, individuellt alternativ och yrkesintröduktion. Av dessa framgår inte för hur lång tid elevernas utbildningar är planerade eller målet med dem. Av flera studieplaner framgår inte vilka ämnen eleverna läser eller har läst samt saknar uppgifter om avslutade ämnen och betyg i grundskolans ämnen.

Lärare på individuellt alternativ och yrkesintröduktion säger i intervjuer att det inte går att utläsa något ur elevernas individuella studieplaner och att syfte och mål inte framgår av dem. Enligt lärarna på yrkesintröduktion framgår inte syfte och mål och eleverna sätts in på en ordinarie studieplan för det nationella programmet direkt, där det som eleverna har kvar från grundskolan läggs till. Lärarna på språkintröduktion

säger att det några enstaka gånger förekommit att den individuella studieplanen varit ofullständig, då elev har haft betyg som hen kunnat uppvisa, vilket inte framgått av den individuella studieplanen. Emellertid berättar lärarna på språkintröduktion att möjligheterna att individualisera studieplanerna fungerar och att de följs upp och vid behov revideras. Lärare på alla program uppger i intervju att de som mentorer har den huvudsakliga praktiska översynen av de individuella studieplanerna och av att dessa är uppdaterade och fungerande för elever på intröduktionsprogrammen. På fråga om lärarna fått någon hjälp med hur individuella studieplaner ska se ut och vad de ska innehålla för att fungera, uppger lärarna att det är något de själva har fått lära sig succesivt genom erfarenhet och genom att fråga kolleger. En lärare säger att de inte fått någon utbildning kring individuella studieplaner. En lärare uppger att kollegiet fått påtala behov av förändringar i en elevs individuella studieplan för en nyanställd lärare, vilket denne inte haft kännedom om eftersom läraren inte fått någon formaliserad information kring studieplanerna.

Specialpedagogerna säger att de individuella studieplanerna inte fungerat under året. De säger att de påpekar att det missas saker och att saker ska läggas till, men att det ändå inte fungerar.

De intervjuade studie- och yrkesvägledarna säger att planeringen av de individuella studieplanerna inte skötts och att de båda reagerat på att den överlämning som gjorts från grundskolan för eleverna till intröduktionsprogram inte blir omhändertagen.

Rektorn säger i intervju att elevernas behov inte är utgångspunkten i framtagandet av de individuella studieplanerna och att det föreligger ett förbättringsområde när det kommer till individuella studieplaner då dessa i nuläget inte fungerar eller tas fram på ett korrekt sätt. Rektorn säger att främst elever på språkintröduktion och individuellt alternativ varit kvar på intröduktionsprogram för länge, som en konsekvens av att de individuella studieplanerna inte varit korrekta. Rektorn uppger att lärarnas möjligheter att anpassa undervisningen påverkats av att det i de individuella studieplanerna för elever på språkintröduktion och individuellt alternativ inte framgår mål och tidslängd för elevernas utbildning. När det gäller elever på yrkesintröduktion säger rektor att eleverna inte har en individuell studieplan som är utformad utifrån dem, utan ifrån yrkesprogrammet och att det fungerat så under de senaste två åren. Rektorn berättar i samtalet att hen inte är nöjd med dagens organisation, där mentoreorna har ansvaret för elevernas individuella studieplaner. Rektorn uppger att hen tillsammans med den nyanställda studie- och yrkesvägledaren och i samråd med eleverna själva vill ta ett större ansvar för de individuella studieplanerna framöver.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Vaggeryds kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Vaggeryds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Ytterligare brist

Studiehandledning på modersmålet

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med studiehandledning på modersmålen inte uppfyller författningarnas krav. Utredningen visar att det på skolenheten finns elever som har behov av studiehandledning på sitt modersmål, som inte får sådant stöd. Att endast kontakta grannkommunerna i försök att anlita deras studiehandledare i de språk som huvudmannen själv saknar studiehandledare i är inte tillräckligt. Huvudmannen behöver därför vidta ytterligare ansträngningar för att anlita studiehandledare i de språk som eleverna har behov av studiehandledning på modersmålet.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang upplysa huvudmannen om att studiehandledning på modersmålet är en stödform som elever, som har behov av det, har rätt till oavsett hur många ytterligare elever det finns som har behov av studiehandledning på samma modersmål.

Rättslig reglering

I 9 kap. 9 § gymnasieförordningen anges att en elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. En elev som ska erbjudas modersmålsundervisning och som före sin ankomst till Sverige har undervisats på ett annat språk än modersmålet får ges studiehandledning på det språket i stället för på modersmålet, om det finns särskilda skäl. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan.

Enligt förordningen om läroplan för gymnasieskolan har rektor ett särskilt ansvar för att alla elever får den ledning och stimulans och andra stödåtgärder som de behöver (SKOLFS 2011:144 avsnitt 2.6).

Skolinspektionens utredning

Elever berättar att de efter kontakt med rektor eller lärare har studiestöd i persiska, dari och somaliska. De säger också att det finns möjlighet till studiestöd på arabiska. En elev uppger att hen hade behövt studiehandledning på thai, men att rektorn gett beskedet att det behövs minst fem elever för att tillgodose den. På fråga om eleverna känner till om andra elever behöver studiehandledning också på andra språk, så nämner de språken vietnamesiska, tigrinja och kurdiska.

Lärare säger att arbetsgången för att identifiera behov av studiehandledning inte är särskilt formaliserad, utan att de via mejl blivit anmodade att som lärare eller mentorer signalera till rektor när studiehandledning behövs. Vidare säger lärare att vissa elever får tillgång till studiehandledning om det finns modersmålslärare i det språket och att studiehandledningen ligger i schema för dessa elever. På fråga om de identifierat andra språk på vilka elever är i behov av studiehandledning, nämner de språken oromo, tigrinja och kurdiska. En lärare uppger att studiehandledning särskilt skulle behövas i oromo, men att det inte behövs i thai eller vietnamesiska.

Specialpedagogerna berättar att om behoven av studiehandledning inte är kända sedan elevens tid i grundskolan, uppmanas de eller lärarna att anmäla behov av studiehandledning till rektor. Enligt specialpedagogerna kan behovet av studiehandledning ibland tillgodoses, men att den inte organiseras från början, utan att det ofta går en bit in på terminen innan signaler kommer om att behovet finns. De säger att studiehandledning är schemalagd för eleverna, men att studiehandledarna inte deltar under ordinarie lektioner. Specialpedagogerna uppger att studiehandledarna också verkar digitalt. Specialpedagogerna nämner att det finns elever som behöver studiehandledning på kurdiska och att de, när de kommunicerat behovet till rektor, fått svar att det inte finns studiehandledning att tillgå på det språket.

Rektor berättar att rutinen kring att identifiera behov av studiehandledning ska ses över. Istället för att som i nuläget, personal vänder sig direkt till modersmålslärarna, så ska de identifierade behoven gå via rektor, då rektor säger sig vara tveksam till om lärarna har tillräcklig kompetens i frågan. På fråga om hur rutinen kring erbjudande av studiehandledning ser ut, svarar rektor att det i dagsläget är så att det först är när fem elever identifierats i behov som studiehandledning kan erbjudas i det språket. Rektor säger att hen känner till att det på skolenheten finns elever med behov av studiehandledning på en dialekt av kurdiska, som inte får studiehandledning. Rektor säger att sådan studiehandledning söks i samarbete med andra kommuner, men att ingen kunnat uppbringas. Rektor uppger att digitala tjänster för studiehandledning behöver tas i beaktande.

I skrivelse, efter begäran om komplettering, inkommen till Skolinspektionen den 10 juni 2021 uppger huvudmannen att det utifrån den kartläggning som gjorts i grundskolan finns det behov av studiehandledning på modersmålet i språken kurdiska, arabiska och dari och att studiehandledning ges i språken arabiska och dari. På fråga om det finns elever som har behov av studiehandledning på modersmålet på vissa språk som inte får det, uppger huvudmannen att så är fallet i kurdiska och att skolan inte har lyckats rekrytera någon med rätt dialekt. Det saknas även i vietnamesiska, thai, tigrinja och oromo. På fråga om varför skolan, enligt rektorn, inte använt sig av digitala tjänster för studiehandledning på modersmål för dessa elever, svarar huvudmannen att de kontaktat grannkommunerna för att försöka samarbeta kring dessa språk, men att det i dagsläget inte finns utrymme i tjänsterna för dessa studiehandledare. De har därför inte haft möjlighet att köpa in tjänsten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Vaggeryds kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Vaggeryds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

På Skolinspektionens vägnar

X Mats Lundqvist

Enhetschef
Signerat av: Mats Lundqvist

X Johan Bohman

Föredragande
Signerat av: Johan Bohman

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Fenix kunskapscentrum/IM

Fakta om Fenix kunskapscentrum/IM

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Vaggeryds kommun under våren 2021. Fenix kunskapscentrum/IM besöktes av Skolinspektionen mellan den 27 april 2021 och den 30 april 2021.

Skolinspektionen har genomfört en riktad tillsyn av den kommunala gymnasieskolan Fenix kunskapscenter i Vaggeryds kommun under våren 2021. Skolinspektionens utredning har genomförts genom att skriftligt underlag begärts in och därefter har intervjuer med elever, lärare, elevhälsan och rektorn genomförts på distans mellan den 27 och den 30 april. Skolenheten erbjuder introduktionsprogrammen individuellt alternativ (IMA), språkintröduktion (IMS), yrkesintröduktion (IMY) och individuellt val (IMV). Detta läsår har skolan 47 elever inskrivna på dessa program. En rektor är ansvarig för eleverna som läser IMS och IMA samt för elever som läser IMV mot de nationella programmen BF, VO, EK och SA samt för elever som läser IMY mot BF och VO.